

Szerkesztőség: KIRCHNER E.-féle
könyvnyomdai műintézet, VerseczElőfizetési díj: egész évre
helyben 6 korona.Előfizetési díj: egész évre
vidéken 7 korona

Egyes szám ára 12 fillér

DÉLVIDÉK

Kiadó-hivatal: KIRCHNER E.-féle
könyvnyomdai műintézet, VerseczHirdetési díj petitsoronként
12 fillér. Nyilttérben egy
sor 20 fillér.Hirdetések elfogadtnak
minden hirdetési irodában

Előbb: „DÉLVIDÉKI NEMZETÖR“

A „VERSECZI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

Tisza István gróf

Nyilatkozata a világháborúról.

Szerbia kisebb és gyengébb lesz. — Hadsere-
günk és a diplomácia.

Versecz, nov. 10.

Tisza István gróf miniszterelnök fogadta tegnap Wiegand Károly amerikai hírlapírót és rendkívüli érdekes beszélgetést folytatott vele. Wiegand kábel-táviratban közölte több amerikai világlappal az intervjút, amelyről maga is úgy nyilatkozott budapesti újságírók előtt, hogy Tisza nyilatkozatai a legérdekesebbek és a leg-szenzációsabbak, melyek a világháboru kezdete óta elhangzottak. Tisza többek között a következőket mondotta:

— Hogy a háboru meddig tart, az tisztára ellenségeinktől függ. Reánk nézve a helyzet nem változott és a háboru, akár csak keletkezésének pillanata óta, ma is csak védelmi jelleggel bír.

Sohasem voltak agresszív tendenciáink és ma sincsenek, de garanciák kellene nekünk, hogy a jövőben fejlődésünk biztonságát senki meg ne zavarhassa. A központi hatalmak a háboru folyamán az egész világ előtt bizonyosságot tettek arról, hogy ilyen biztonságot és jövő sorsuk bizonyosságát nagyon, de nagyon megérdemelték és joggal várhatják.

— Szerbia tragikus drámája végéhez közeledik. Reméljük, hogy ez döntő fordulathoz vezet bennünket. Szerbia sorsáról a mai körülmények között nem kívánok fejtegetésekbe bocsátkozni, csak annyit mondhatok, hogy

Szerbia kisebb lesz

és gyöngébb lesz, mert Szerbia nem maradhat a jövőben is az a veszedelmes tüztészék és békénk veszélyeztetésének allandó forrása.

Az újságíró ezután arra kérte a miniszterelnököt, hogy nyilatkozzék, vajon Románia milyen magatartást fog tanusítani a közel jövőben.

— Nem úgy néz ki a dolog — válaszolta a miniszterelnök — mintha Románia fel akarna hagyni a mostani magatartásával és kilépne a semlegességből. Nem igen valószínű, hogy az ententehez csatlakozzék, arra pedig, hogy velünk jöjjön, mellénk álljon,

mi nem számítunk.

Katonai sikereink mellett kételkedni kell abban vajon a legnagyobb diplomata lángész az entente javára tudta-e volna a balkán népeket hangolni, vagy pedig az entente javára bármit is diplomáciai uton elérni.

— Juniusban történt, hogy Conrād báró vezérkari főnökkel a balkáni helyzet alakulásáról és a megindító szerbiai offenzíváról tanácskoztam.

— S-gitségére lehet-e a hadseregnek diplomáciánk, — kérdezte tőlem a vezérkari főnök, — és tehet-e valamit a Balkánon a központi hatalmak javára.

— Ha ön megveri az oroszokat — feleltem neki — akkor mi leszünk minden idők legnagyobb diplomatái, ha azonban megtörténhetnék ennek a megfordítása, ha az oroszok vernék meg önt, bigyje el vezérezredes ur, mi a világtörténelem előtt mindörökké és mindnyájan ostobák leszünk.

— A miniszterelnök végül kijelentette, hogy

a harmadik olasz offenzíva újból az ellenség teljes kudarcával járt, arról azonban nem volt hajlandó nyilatkozni, hogy milyen magatartást szándékozik a monarchia Olaszországgal szemben tanusítani, ha azokat véglegesen legyőzi.

NAPIHIREK

Kitüntetett lelkész. Városunk lakósaiknak, különösen a protestáns vallásuaknak teljes rokonszenvét és igaz tisztelét kivívta magának tiszti. Konya Gábor mezőtúri református lelkész, ki a múlt télen a Glückmann-féle nagy teremben sok istentiszteletet tartott sok-sok ezer katonának és polgároknak. Magas és ritka szónoki képességgel előadott predikációiról abban az időben sok dicséret szó esett. — Ezt a lelkész magyar papot most szép kitüntetés érte. A hírlapok közlik, hogy a király ő felsége a 16. honvéd helyidandárhoz beosztott Konya Gábor tartalékos lelkésznek az ellenség előtt teljesített kitünő és önfeláldozó szolgálatai elismerésül a 2. osztályú érdemkeresztet lelkésznek számára a fehér-vörös szalagon adományozta. Fogadja legmelegebb gratulációinkat.

Kegyelet. Halottak és mindazentek napját — mint az lapunk múlt számában már megírtuk — szokott kegyelettel ünnepelte meg városunk közönsége. Tudósításunk kiegészítéseként közöljük, hogy különösen elhalt katonáink itt lévő nyugvó helyeinél nyilvánult meg különösen impozáns módon a közrészvétel. A temetőben tömérdek nép jelent meg. Megható beszédeket tartottak

Szent-János tüze.

Irta: R. Bagyon Ottó.

I.

A mosolygós arcu nap már leáldozott, utolsó sugarai is letűntek már az ég pereméről. Szürkület száll az elcsendesedett utcákra, melyek felett lanyha esti szellő suhan el, magával ragadva a nappali hőséget. A nagy utca felől erős tüztény világítja meg estét és vig kiáltozások törnek meg annak a nyugalmas csendjét.

II.

Szent-János napjának előestéjét ünneplik a jó falusiak. A vigkedélyű fiatalság ősi szokást megtartva, az országút kellős közepére rakott tűzmáglyát ugrálja által, míg az öregek a nagy eperfák lombjai alá vonulva csendesen andalognak, melyben az ünnep alkalmi hangulatát ringatja őket.

Néha sompolyog csak oda egyi-másik, hogy az álmos tüzet föléléssze.

A nagy vigasság közepette észre sem veszik, hogy van köztük valaki, aki nem örül velük, akinek bánata sokkalta nagyobb, semmint azt némi ugrándozással elűzni lehetne.

Pali a sánta harangozó fia kivert ebként

huzódik meg egy százados fa sötét árnyában. Villogó szemét a leányon legelteti, ki azonban észre sem látszik őt venni. El-elmereng a múlt idők édes emlékein, amikor a falu szépének szerelmét egyedül magának tudta. S most Panna, a szőkefürtű falusi szépség mással ugrálja a tüzet, másnak nyílnak mosolygásra eperajkai. Másé a szerelme is s már nem az övé. E tudat végkép elkeserítette. Imbolygó léptekkel távozik keserű csalódása színhelyéről.

A távolból hallik még a leány ezüstesen-gésű kacagása mely szívéig hatól és fájdalma fuldokló zokogásban tör ki.

III.

A toronyra már kilenczet ütött, de a vigadók ezt nem hallották. Pajzánul folyik a mulatozás s ki tudja meddig tartott volna el, ha egy váratlan szerencsétlenség nem jó közbe.

Az ugrándozás hevében Panna fodros szoknyája oly közel ért az éhes lángokhoz, hogy menten tüzet fogott. A falánk lángok szempillantás alatt elborították a jajveszékelt leány testét.

Nagy fejvesztés támadt erre a tömegben ugyanannyira, hogy a mentésre senkisé gondol.

A leány a kábitó füsttől fulladozva kiáltozza Pali nevet, de csak az utca faláról visz-

szaverődő viszhang erre a válasz. Égő fátkyaként rohan a százados fa irányába, de a tűz csak jobban elharapodott. Majd mikor az égő zsarátnokok selyemfürtjeibe is belékapnak, ajultan segítség nélkül rogy össze a fa tövében. Mikor pedig a tömeg haláljédelméből fölszémelve vizes pokróczokkal siet segíteni a leányon, már csak a felismerhetetlenségig összeégeit temeire akadt.

IV.

Pali mérhetetlen bánatában ezél nélkül bolyong utcák-hosszát. Barangolása közben az ujjonnan meszelt templom elé vetődik.

Ahitattól megszálva belép a templomba, de amikor a még mindig lobálódzó harangköteletek megpillantotta, pokoli ötlete támadt.

Elhatározását tett követi nyomon.

Ehhez értő ügyességgel hurkot köt a legnagyobb harang kötelére. Jobbjával a haranglábba fogódzva baljával nyakára illeszti a hurkot. Ennek a megtörténte után kezeit leengedve leugrott.

Es a harang a teher sulya alatt megkondul bánatos szavával a kis falucska nagy drámájának mintegy hirdetőjéül.

tiszt. Kozár, rom. kath., Dr. Holzhausen és Kunz Henrik protestáns tábori lelkészek, Senft generális, Dr. Kolbe kórházigazgató. Különösen rendkívüli hatást emelkedett hangulatot keltett Tikos magy. kir. honvédőrnagy, állomásparancsnok hazafias szellemtől áthatott magas szárnyalatu beszéde, melyet a külön német temetőben fekvő 34 németországi katona sírjánál tartott. — A beszéd a következő volt:

„Német bajtársak! Itt állunk a becsületmezején elhalt bajtársak sírjaival szemben. Eljöttek ők diadalmas Germánia hősi fia, hogy vérük hullásával, véres halálukkal tanubizonyosságot tegyenek a német hűségéről. Távol hazájuk ingó erdeitől, távol hazájuk napfényes mezőitől, idegen földön érte el őket a zordon enyészet. Nagy németországban, sok fájdalmas anya, özvegy és árva fordul kisírt tekintetével távol napkelet felé erre hozzánk. Ne sirjatok Ti diadalmas Germánia bánatos leányai, a magyar föld szeretettel öleli keblére a Ti szeretteiteket, s a magyar föld szülte a honvéd itt az ő hősi hamaiknál tesz örök fogadást, hogy magyar hon fia soha sem felejtik el, hogy a szabadság csatáterein a magyar és a germánvér összecsordult, ép úgy, mint ama vérszerződésen, melyet őseink ezelőtt 1000 évvel e haza megállapítására kötöttek. Legyen ez a mai vérszerződés egy második ezredév záloga, a kultúra, a humanizmus, a felvilágosodás, a szabadság ezredévé. Es Ti hősi bajtársak, álmodjatok tovább dicső álmaitokat a dicsőség a hazaszeretet dicső álmait, a magyarföld lágyan öleli hősi csatákban elernyed tagjaitokat anyai keblére, a magyar puszták viharja altatódalla lágyul sirjaitok virágai fölött, magyar hon leányai eljönnek sirjaitokhoz s nefelejtset ültetnek a megszentelt hantokra, s majd ha a csaták vérzivatarai elmúlnak, s már mindenki medfeledkezett róla, hogy háború is volt a földön, regét mondanak a rózsásarcu szöke germánhősökről, akik eljöttek ide, hogy meghaljanak, hogy vérük hullásával, véres halálukkal tanubizonyosságot tegyenek a német hűségéről. Bajtársak! Viszontlátásra!

Halálozás. Weifert Bálint a polgári takarékpénztár pénztárnoka hétfőn f. hó 8-án 59 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése tegnap kedden nagy részvét mellett ment végbe.

Fémbevéltő hely. Versecczen a fémeknek hivatalos beváltásával a Florián Gy. és Társa vaskereskedő cég bízott meg. A fémek mellől a nem beváltható anyagot a beszállítás előtt el kell távolítani. A beváltás a hivatalos tarifák szerint azonnali készpénzfizetés mellett történik. Minthogy nyugtatvány és ellennyugtatvány mellett történik a beváltás tehát megbízható egyént kell azzal megbízni. Hogy közönségünket az alávaló közvetítők és lelketlen uzsorások ne oly könnyen csaphassák be legalább e beváltásoknál a beváltási árak ki vannak függesztve.

Rendőrségünk közmegelegedésre igen helyesen a múlt héten ismét megbüntetett néhány lelketlen elárúsítót, a kik minden indok nélkül hallatlan árakat akartak zsarolni. Vajás Dimát Temes Orról 1 napi elzárás és 50 koronával. — Jéna Izidort Temes Vajdalokról 5 napi elzárás 100 kor. pénzbírság. — Petrika Mártont Réthelyről 2 napi elzárás 50 kor. pénzbírság. Zsivojnov Zsivat Izbistyéről 5 napi elzárás 50 kor. pénzbírság. — Barulu Demetert Vajdalokról 3 napi elzárás és 50 kor. bírsággal sújtot-

ták. Igen üdvös lenne, ha rendőrségünk a hálózó rabló kofa népség körmére is rákoppintana. E tekintetben azonban magának a közönségnek kell a rendőrség kezére járnia és feljelenteni ezeket az ádrágítókat nem pedig vásárolni tőlük mérgező drágán. Így még csak megnőt a kurázsijuk. Érdekes dolog, hogy most már van »Quantum satis« szárnyas a piacon, mivel sajnos a baromfiak kőse beütött a dög, a kolera. A sok előre megvásárolt és eldugott lud, kacsa, tyúk, csirke egyszerre előkerült. Az ádrágító közvetítők, kofa népség piacra dobja beteg szárnyasait: »Vegye meg drágán és pukkadjon bele a koleras baromfiába az éhenkorász, élhetetlen gyáva publikum! Kellene tojás is ugye?! Majd ha fagy!... Gyűjtjük szorgalmasan a falukból is — büszkélkednek az uzsorás gazemberek. — Majd megfizeted ugy, te birkatürelmű publikum, hogy megjégedsz bele. Hát ez már ugy megy minálunk!...

Bulgária zászlója. Ma még nem láthatni városunkban a zászlóékes házakon bolgár szövetségesünk lobogóit a magyar, osztrák, német és török színek mellett. A város háza erkélyére került legelőször a bolgár lobogó Kragujevac bevételének alkalmából és most már öt győzelmi zászlót lengett a szél a város háza előtt. Németország, Magyarország, Ausztria, Törökország és Bulgária harmonikus egészét alkotó színei hirdetik a legbeesületesebb szövetségét és annak diadalát. A bolgár zászló fehér-zöld-piros és bolgár testvéreink iránti barátságunk e külső megnyilvánulásáról, a bolgár lobogó kitűzéséről nekünk sem szabad megfeledkezni.

A népfelkelési bemutatói szemle. Versecc városra nézve f. évi november hó 9., 10. és 11.-én fog a városkerti vendéglő helyiségében megtartatni.

A nyugdíjas tisztviselő urak ezen uton figyelmeztetnek, hogy vasuti arképes igazolványokat úgy saját, valamint igényjogosult családtagjaik részére 1916. évre leendő érvényesítés céljából f. hó 20.-ig a máv. temesvári üzletvezetőséghez közvetlenül terjesszék be. Figyelmeztetnek azonban, hogy a kérvények záradékolás végett előzőleg a polgármesteri hivatalban bemutatandók.

A pótszemlén megjelenni tartozó népfelkelésre kötelezettek a birtokukban levő és a népfelkelési bemutató szemlére annak idején történt vezetésüket feltüntető népfelkelési igazolványi lapokat a pótszemlére magukkal vinni és a szemlebizottságnak átadni tartoznak.

A haretéren eltűnt hírlapíró. Baján Gyula hírlapíró évek előtt hosszabb ideig Temeváron működött. A háború őt is fegyverbe szolgáltatta és mint a 29. sz. gyalogezred kadettje vonult hadba, csatládja most felhívást tesz közre, amelyben Baján Gyula holléte iránt érdeklődik, mert már régebbi idő óta nem adott életjelt magáról. Ertesítés küldendő Schultz Karola urnőnek Budapestre, Király utca 56. szám alá.

Arképes igazolványok kiváltása Temes megyében. Hoitsy Gedeon máv. temesvári üzletvezetője körrendeletben értesítette az érdekelteket a féláru vasuti jegyváltásra jogosító arképes igazolványok jövő évre szóló érvényesítéséről. A körrendelet szerint Temes vármegye hivatalai november hó folyamán küldjék be (Máv. üzletvezetőség I. oszt. kiadó Temesvár) címzéssel és előírt záradékolással a kérvényeket, illetve arképes igazolványokat. Ferenzy Sándor alispán immár felhívta a vármegyei tisztviselőket és az élethoszigan megválasztott, önálló hatáskörben működő okl. jegyzőket, hogy arképes igazolványaikat legkésőbb november hó 6-ig 2 kor. 04 fill. kezelési díj kíséretében a vármegyei irodaigazgató címére sürgősen terjesszék be.

A cigányprimás és a hadikölcsön. Budapestről írják: A régi időkben a cigány kimuzsikálta a magyar ur zsebéből a pénzt s éppen olyan könnyen költötte el, mint ahogy azt a

a magyar utól látta. Az idő megváltoztatta a magyar urat s vele együtt változott a muzsikus is. A cigány, valamikor a leglőhőmebb, legkönnyelműbb népe a világnak, ma már takarékoskodik, házat épít, a gyerekeit konzervatívriumba járattja s ha vendég van nála, ezüst evőeszközzel eszik az ételt. A háborúnak kellett eljőnie, hogy megismerjük a járadékot vásárló cigányt is. Ahogy a publikum, melynek a cigány muzsikál, erejéből telhetően jegyez a hadikölcsönre, úgy a cigány is arra törekszik, hogy szolgálatot tegyen a hazának. A listában, mely a hadikölcsönre jegyzők nevét közli, a következőket olvassuk: »Toll Janesi, cigányprimás: 50.000 koronát. A teljesség kedvéért meg kell említenünk, hogy Toll Janesi az első hadikölcsönre 8000 koronát, a másodikra 20.000 koronát jegyzett, összesen tehát 150.000 koronát adott kölcsön az államnak, a háború folytatására. Azt a pénzt, amelyet egy életen át nagyszerű művészetével szerzett olyan bőkezűen adta oda, hogy a cigányprimásról példát vehetnek a gazdag emberek...

Ujabb postahivatalok felállítására Orosz-Lengyelországban. A temesvári kereskedelmi és iparkamara közli az érdekeltekkel, hogy a magyar-osztrák csapatok által Orosz-Lengyelországban megszállott területeken Kousk, Opatow in Polen, Opcónó in Polen, Sandormierz és Wolbrom helyeken felállított I. osztályú hadtápposta és távirat-hivatalok, továbbá a Klomnien felállított II. osztályú hadtáppostahivatal is részt vesznek a magánforgalomban. Az I. osztályú hadtápposta- és távirat-hivatalokhoz küldhetők: közönséges levelek, levelezőlapok, nyomtatványok, áruminták, csomagok 5 kg.-ig érték és utánvétel nélkül, értéklevelek, postautalványok és táviratok. A II. osztályú hadtáppostahivatalhoz csak közönséges levelek, levelezőlapok, nyomtatványok áruminták és csomagok 5 kg.-ig értéknyilvánítás és utánvétel nélkül küldhetők.

Zimonyi hazatérő kivégzése. Ujvidékről jelentik: Horvát Jován magyar állampolgár, volt zimonyi lakost hazaárulás címén október hó 21-én agyonlőtték. Horvát a háború kitörésekor átszökött Szerbiába és a szerbek betörésekor Zimony utcáit szerb nevekre keresztelte el. Belgrád elfoglalásakor katonáink most elfogták a hazaárulót, akit utóélet megérdemelt végzete.

A vasuti teher- és gyorsáruforgalom megnyitása. Kedden e hó 2-án az összes teheráru és gyorsáru vasuti szállítása ismét felvételre és pedig az orsovai vonalon egész Orsováig és a bázsi vonalon, Bázsi állomás kivételével, továbbá valamennyi Temesvárt érintő helyi érdekű vonalon korlátozás nélkül. Ez az intézkedés jelentős javulást és enyhülést jelent a közlekedési helyzetben.

A becsület, kötelesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk hadikölcsönt.

Juhnyáj a vonat alatt. Nagyszentmiklós-ról jelentik: Heller Rezső nagyszentmiklói mészárosnak 52 darab juha a sárafalvi határában a vasuti töltés mellett legelt. A juhok a vasuti sínekre szaladtak, miközben az éppen arra rohogó vonat az egész nyáját elgázolta. A kár körülbelül 300 korona. A juhász ellen a csendőrség megindította az eljárást.

Levelezés a balkán-államok kereskedőivel. A temesvári kereskedelmi és iparkamara felhívja érdekelt cégek figyelmét arra, hogy a kamarák által létesített Magyar-Bosnyák Gazdasági Központnak szerb, bolgár és török tolmácsai vannak, akik üzleti levelek, vagy körlevelek fordítása céljaira az érdekeltek részéről a kamarák útján igénybe vehetők. Ugyanezen a levelezők az illető balkán nyelvekből a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületében díjmentes tanfolyamokat tartanak, amelyek iránt már eddigis nagy érdeklődés nyilvánul meg. Kívánatos volna, hogy a délvidéknél a balkán államok felé törekvő kiviteli cégei az utazók nyelvismereteinek fokozására irányuló kedvező alkalmat minél nagyobb mértékben igénybe vegyék.

Háborús térképek óriási választékban kaphatók a Kirchner-féle könyvkereskedésben.

A világháború.

Tizenhatodik hónapjába jutottunk a világháborúnak, a melynek isszonyu véráradata nem csökkent, sőt a legutóbbi időszakban növekedett. A dolog magyarázata abban áll, hogy Szerbia meghódítását az entente közvetlenül nem tudja megakadályozni és így avval próbálkozik, hogy a többi harc-tereken intézi a legdühösebb támadásokat. Így akarja a szövetséges hatalmakat arra kényszeríteni, hogy győztesen haladó csapataikat vonják el a szerbiai frontról és más veszélyeztetett helyekre vigyék. Az entente erőfeszítései azonban hiábavalóknak bizonyultak, mert az összes többi harc-tereken, úgy az orosz, mint a francia angol és az olasz harc-terén a mi seregeink föl bírták tartóztatni az ellenség legdühösebb, nagy erővel végbevitt támadását; a szerbiai harc-terén pedig csakugy előre haladtak, mintha máshol semmi sem történt volna. Sőt a szerbiai akció és Bulgária megmozdulása a Dardanellákat jóformán fölmentette az ostromtól. Ezek a dolgok nagyban és egószben azt mutatják, hogy újabb a központi hatalmak szövetsége erősen fölülkerekedett a négyes entente fölé. Mert előbb egyes harc-tereken megállott mert itt egyes helyeken még előre bir nyomulni, dacára a Szerbiába vitt hatalmas erőknél. Hódításait is hónapokon át megtartotta. Szerbiát úgy látszik már jóformán elveszett országnak tekinthetjük és erre a nézetünkre annál több jogunk van, mert az angol kormány maga is úgy nyilatkozott, hogy kénytelen Szerbiát sorsára hagyni. Bizonyos elégtétel kell néznünk ennek a tenhéjazó kis országnak letörését, amelynek tulkapasai jelentékeny szerepet játszottak a borzasztó háboru előidézése körül. Utoléri a végzet őt is, de ugratói sem menekülnek ép bőrrel. Az olasz harc-terén rettenő erővel támadott az ellenség két hét óta. Borzasztó ágyuzás és folytonos támadások fárasztottak hős védőinket, de meg nem törték őket; az eredmény az, hogy 150.000 olasz halott és sebesült lett, de a mi főállásaink megmaradtak úgy az Isonzó partján, mint Kariuthia és Tirol határain. A francia-angol harc-terén a multkor eredménytelenül lezajlott nagy offenzíva óta kevés helyen vannak harcok. Anglia és franciaország úgy látszik súlyos politikai válságokon megy keresztül s ez alatt lassan terjed ott is a kijózanodás.

A harmadik hadikölcsön jegyzése

Tartsa mindenki hazafias kötelességének a nemzeti feladatok támogatását s jegyezzen minél magasabb összegű hadikölcsönt, mely 6 százalékos jövedelmez, biztos és elsőrangú befektetés s emellett fegyvereink diadalát ezzel is előmozdítjuk!

HIRDETÉSEK

13675 tan. 1915 sz.

A m. kir. miniszteriumnak 3511/1915 M. E. számú rendelete. Az 1915 évi tengeritermésnek zár alá vételéről.

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1915 évi tengeritermés tekintetében a következőket rendel:

(folytatás.)

4. §.

A tengeritermésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó azt a részét, amelyet az előző §. alapján közszükségleti célokra igénybe nem vettek, a termelő adás vétel után vagy más módon idegenítheti, de csak olyanok részére, akik a jelen rendelet értelmében, (5 §. 7—10. §§.) a termelőtől tengerit vásárolni jogosítva vannak. A termelő, tengeritermésnek a saját szükségletét (2 §.) meghaladó részével egyébként nem rendelkezhetik, azt fél nem használhatja, fél nem örölheti, el nem idegenítheti, sem azon másnak jogot nem engedhet. A termelő, aki ennek ellenére természetesen olyan részére rendelkezik, akiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen, vagy, hogy azt tullepi valamint az a termelő aki tengerikészletét a köteles gondosság elmulasztásával a romlásból meg nem óvja vagy azt szándékosan emberi élelmezésre alkalmatlanná teszi, azért a jelen rendelet szerint felel.

Tilos a termelőnek tengeritermését annak a törvényhatóságnak a területéről, ahol a gazdasága van, elszállítani. Más törvényhatóság területén levő gazdaságába azonban tengerit a termelő elraktározás vagy a jelen rendelet szerint megengedett felhasználás végett a törvényhatóság első tisztviselőjének engedélyével elszállíthatja. Az 1. §. 3. bekezdésében említett személyek a munkabér, rész vagy konvenció fejében kapott tengerit állandó lakásuk helyére akkor is elszállíthatják, ha az a hely annak a törvényhatóságnak a területén kívül fekszik, ahol a tengeri termék. A földmivelésügyi miniszter ott, ahol az eddig is szokásban volt, a feltételek megállapításával engedélyt adhat arra, hogy a termelők tengeritüket tengelyen a szomszéd törvényhatóság területére elszállíthassák abból a célból, hogy azokat ott akár nyílt piacon, akár egyébként eladhassák olyanoknak, akiket a jelen rendelet a termelőktől való vásárlásra feljogosít.

A zár vétel a tengerinek végrehajtás után való lefoglalását nem akadályozza, a lefoglalás esetében követendő eljárásra nézve a m. kir. miniszteriumnak 1915 évi augusztus hó 9 napján 2958/1915 M. E. szám alatt kiadott rendeletét (a Budapesti Közlönynek 1915 évi augusztus hó 10-iki számában) kell alkalmazni.

II. Vásárlás a vevőnek saját házi és gazdasági szükségletére.

5. §.

Aki maga nem termelő, vagy akinek saját házi és gazdasági szükségletét saját termése nem fedezi, az 1915 évi április hó 1 napjával jogosítva van saját házi és gazdasági szükségletére akár elővételtől akár készáruvétel megfizetett után, is bármely termelőtől, bárhol tengerit vásárolni. A kereskedelemügyi miniszter a földmivelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve a vásárlásra megszabott határidőt egyes törvényhatóságokra nézve indokolt esetben meghosszabbíthatja.

A házi és gazdasági szükséglet megállapításánál a 2. §. 2. és 3. bekezdése irányadó. A fél vállalatában való feldolgozásra szánt, valamint állat hizlálásra egyébként szükséges tengerimennyiségek beszerzésére nézve a 10 §. szabályai irányadók.

6. §.

A saját házi vagy gazdasági szükséglet fedezésére az 5. §. alapján vásárolt, vagy egyébként szerzett tengerit a szerző fél, amennyiben azt a családi vagy gazdasági viszonyainak változása miatt eladni kívánja, csak a 7., 8. és a 10 §-ok értelmében vásárlásra jogosultnak és csak a helyi közigazgatási hatóság engedelmével adhatja el.

III. Vásárlás közlelmezési és egyéb közszükségleti, valamint tovább eladási és ipari célokra.

7. §.

A közlelmezés biztosítása céljából a vármegyei és a városi törvényhatóságok, rendezett tanácsú városok, nagyobb ipari telepek, közlekedési és egyéb vállalatok, fogyasztási szövetkezetek, menhelyek, internátusok, kórházak, gyógy-, büntető javítónevelő és egyéb közintézetek az 1915 évi április hó 1 napjával, illetőleg az 5 §. 1. bekezdésében megnevezett miniszterek által egyetértve esetleg megállapítandó későbbi hatánapig — akár rendes képviselői szerveik, akár megbízottaik által — a termelőktől elővétel, vagy készáruvétel után

az 1915 évi termésből annyi tengerit vásárolhatnak, mint amennyi tengeri az ellatandó személyek (lakosság, alkalmazottak, szövetkezeti tagok, ápoltak, növendékek letartóztatottak stb.) házi és gazdasági szükségletére (2 §.) az 1916 évi tengeritermés felhasználásáig terjedő idő alatt előreláthatólag szükséges lesz.

A Hadi Termény részvénytársaság és ennek bizományosai bárhol bármennyi tengerit vásárolhatnak.

8. §.

A gazdasági egyesületek vetőmagot saját tagjaik részére megbízás alapján közvetlenül a termelőtől vásárolhatnak.

A földmivelésügyi miniszter mezőgazdasági szövetkezeteknek az általa megállapítandó feltételek mellett megengedheti, hogy vetőmagokat továbbárusítás céljaira vásárolhassanak és egyuttal megállapíthatja azokat az árakat, amelyeket a vásárolt vetőmag továbbeladásánál felszámíthatnak.

9. §.

Kereskedők (így nevezetesen fogyasztási szövetkezetek is) ha tengeri adás vételével eddig is foglalkoztak, annak a törvényhatóságnak a területén ahol üzleti telepük van, a termelőtől tengerit tovább eladás céljaira is vásárolhatnak, de csak oly termelőtől akinek eladás a szánt tengeritermése legfeljebb 100 métermiszit tesz ki.

Az előbbi bekezdés alapján vásárolt mennyiségeket a vevő csak az államra, vagy a Hadi-Termény részvénytársaságra adhatja el.

Tilos a jelen §. 1. bekezdése alapján vásárolt tengerit az ott említett kereskedőknek (fogyasztási szövetkezeteknek) a továbbeladásnál olyan árat felszámítani, amely, habár a hatóságilag megállapított legmagasabb árat nem is haladja meg, mégis aránytalanul magasabb az általa a termelőnek fizetett áránál.

A fogyasztási szövetkezeteknek az a joga, hogy a jelen rendelet 7 §-a értelmében saját tagjaik házi és gazdasági szükségleteire a termelőtől vásárolhassanak, érintetlenül marad és ílyképp vásárolt tengerikészleteikre az előbbi bekezdés szabályai nem vonatkoznak.

10. §.

Tengerit felhasználó iparvállalatoknak, ideértve a mezőgazdasági üzemekkel nem kapcsolatos állathizlálással iparszerűen foglalkozó vállalatokat is, az elsőfokú iparhatóság meghatalmazásával annak a törvényhatóságnak első tisztviselője, ahol a vállalat telepe van megengedheti, hogy üzemük céljaira a termelőtől megbízott útján is bíról annyi tengerit vásárolhassanak, amennyi hasonló célra az 1913/14 gazdasági évben felhasználott tengeri mennyiség három negyed részének megfelelő.

Az engedély kiadását a törvényhatóság első tisztviselője a kereskedelemügyi miniszterhez, Horvát-Szlavonországban a binhoz haladéktalanul bejelenteni köteles, akik az engedélyt indokolt esetben vissza is vonhatják.

A kereskedelemügyi miniszter a visszavonás felől a belügyminiszterrel és a földmivelésügyi miniszterrel egyetértésben határoz.

Ha a vállalat telepe az 1913/14 gazdasági évben nem volt üzemben, avagy később létesült, a szükséges tengerimennyiségek beszerzéséhez az üzemi viszonyok alapul vételével az engedélyt a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel és a földmivelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokban a binnal egyetértésben adja meg.

A vevő köteles a jelen §. alapján beszerzett tengerimennyiséget annak felülvizsgálásával, hogy az hol tartatik, a törvényhatóság első tisztviselőjének bejelenteni.

A hizlálótelep birtokosának tilos készletéből egy be szükségleténél többet felörölni.

A szeszüzde vállalatok részére, a m. kir. pénzügyminiszter 1915 évi 99700 sz. rendelete szerint felhasználható tengerimennyiségek beszerzésére a pénzügyminiszter a földmivelésügyi miniszterrel egyetértve esetenként ad engedélyt.

A pótkavagyártás és a keményítőgyártás céljaira beszerzhető és feldolgozható tengerimennyiségeket a 2986/1915 M. E. számú rendlete szerint a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel és a földmivelésügyi miniszterrel Horvát-Szlavonországokra nézve a binnal egyetértéssel alapítja meg.

11. §.

Azok, akik a 9. és a 10. §. alapján vásároltak tengerit, a rendes gazda gondosságával kötelesek ügyelni arra, hogy az általaik beszer-

zett tengeri minősége a tengeri jogszeri elidegenítéséig vagy felhasználásáig meg ne romoljon és emberi élelmezésre alkalmas állapotban megmaradjon.

A 10 § alapján beszerzett tengerikészletét a vevő csak a 7., 8. és 10. § értelmében vásárlásra jogosultnak és csak a helyi közigazgatási hatóság engedelmével adhatja el.

IV. Vásárlási jogosultság igazolása.

12. §.

A jelen rendelet alapján nyert mindenemű hatósági engedélyt (8 és 10 §§.) a vásárlás megkezdése előtt a vásárlás helyének községi elöljáróságánál (városi tanácsnál) be kell mutatni.

A 7 §. alapján vásárlásra jogosultak megbizottai, nemkülönben a Hadi-Termény részvénytársaság bizományosai is, kötelesek a vásárlás megkezdése előtt a részükre kiállított igazoló okiratot a vásárlás helye szerint illetékes fészolgabirónál (városi polgarmesternél) láttamozás végett bemutatni és a hatóságnak felhívásra felmutatni.

Akinek a jelen rendelet 5 és 9 §-a alapján van vásárlási jogosultsága, ezt a lakhelyére nézve illetékes községi elöljáróság bizonyítványával igazolhatja.

V. A vételár.

13. §.

A jelen rendelet alapján eladott tengeriért nem köthető ki magasabb vételár annál, amely a szállítás (vasútra vagy hajóra feladás) idejében érvényben álló hatóságilag megállapított áraknak megfelel. Ezzel ellenkező megállapodás az ártöbblet tekintetében hatálytalan.

A 7 §. szerint vásárlásra jogosultak az általuk vásárolt termények tovább eladásánál azokat az árakat számíthatják fel, amelyeket a kereskedelemügyi miniszter vagy jóvá, még pedig a 7 §. 1 bekezdésének esetében a belügyminiszterrel egyetértve.

A tengerire nézve az 1114/1915 M. E. sz. rendelettel (a Budapesti Közlönynek 1915 évi március hó 31-iki számában) megállapított legmagasabb árak a kapcsolatos rendelkezésekkel együtt is érvényben maradnak.

VI. Az ügyletek hatálya. Büntető rendelkezések.

14. §.

A jelen rendelet ellenére vásárlási jogosultság nélkül kötött ügylet teljesítését a vevő nem követheti és az ügyletből a netaláni adott előleg visszafizetésén felül egyéb jogot sem érvényesíthet.

A jelen rendelet értelmében vásárlásra jogosulttal kötött ügyletet az eladó a kikötött feltételeknek megfelelően pontosan köteles teljesíteni és avégből a vevő a közigazgatási hatóságnak segélyét is igénybe veheti. Ha az eladó olyan tengerit, amelyet a jelen rendelet szerint vásárlásra jogosultnak érvényesen eladott, a szerződésnek megfelelően a vevőnek át nem adja, azt a hatóság nála a közlelmezés és a közszükséglet céljára olyan áron veheti igénybe, amely az eladót a vevővel kötött szerződés értelmében a jelen rendelet szerint megilleti.

15. §.

Kihágást követ el és az 1914. L. tc. 9 §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

1. az a termelő, aki az 1915 évi terméséből tengerit olyan részére idegenít el, akiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen, vagy hogy azt túllépi, valamint az a termelő, aki termésével a 4 §. ellenére más módon rendelkezik, ugyancsak az, aki termelőtől az 5., 9. és 10 §. alapján vásárolt tengerit a 6., 9. és 11. §. ellenére vásárlásra nem jogosultnak adja el, vagy a 9. §. 1. bekezdése alapján vásárolt tengerit továbbeladásánál a 9. §. 3. bekezdésében meghatározott magasabb árat számít;

2. aki a termelőtől az 1915 évi terméséből tengerit vétel útján vagy más jogüggyellett a jelen rendelet ellenére vásárlási jogosultság nélkül, vagy annak túllépésével szerez;

3. aki olyan ügyletet közvetít, amelyről tudja, hogy a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik;

4. aki a tengerikészletét a jelen rendelet ellenére a köteles gondosság elmulasztásával a romlástól meg nem óvja vagy azt szándékosan emberi élelmezésre alkalmatlanná teszi;

5. aki a beszerzett tengerimennyiséget a 10. §. 4. bekezdése ellenére a törvényhatóság első tisztviselőjének be nem jelenti, valamint az, aki készletéből a 10. §. 5. bekezdése ellenére egy heti szükségletnél többet felőröltet.

A jelen rendelet ellenére szerzett készletekre nézve a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elközbánsnak van helye. A 9. §-ban ütköző kihágás miatt jogerősen elítélt elveszti a 9. §-on alapuló vásárlási jogosultságát.

A jelen rendelet ellenére történt tengeri-beszerzések hatóságilag nyomoztatni fognak és

azokat a hatóságnál bárki feljelentheti. A rendőri büntető eljárás során elkobzandó készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti; többi része a felmerült költségeknek levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítatik.

A jelen rendeletbe ütköző kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székeslővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

VII. Záró rendelkezések.

16. §.

A jövőbeli termés adás-vételének tilalmáról és érvénytelenségéről 1915 évi április hó 8. napján 1198/1915 M. E. sz. a. kiadott rendeletnek érvényben álló rendelkezései annyiban, amennyiben a jelen rendelettel nem ellenkezők, továbbra is érvényben maradnak.

17. §.

Ha a földmivelésügyi miniszter közszükségleti célokra az 1914. L. tc. alapján alapuló igénybevételt a jelen rendelet 3. §-ában említett készleteken kívül bármely más készletre is elrendeli, a jelen rendelet 3. §-ának rendelkezéseit az ilyen igénybevételnél is megfelelően kell alkalmazni.

18. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre.

Budapest, 1915. szeptember hó 25.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Kevéssé használt tisztai nyereg teljes felszereléssel eladó.

—: Temesvári út 15 szám. :—:

Özv. Kirchner-féle műintézet

(Cégtulajdonos: **Kirchner Ernő**)

ajánlja magát minden e szakmába vágó munkák elkészítésére.